

A bírálóbizottság értékelése

A munkatudomány és az emberi erőforrás-gazdálkodás főáramlatába eső területen végezte a jelölt a kutatásait. A disszertáció elméletileg az emberi tőke elméletekre és az azok empirikus kutatását lehetővé tevő modellekre épült. A formalizált modellek közül különösen a foglalkozás-specifikus készségeknek, az általános tudás szerepének, és a relatív jövedelemkülönbségeknek, valamint azok mobilitásra gyakorolt hatásának kimutatására alkalmasakat részesítette előnyben és adaptálta a jelölt a hazai körülményekre. Az empirikus kutatásokat nagyméretű hazai reprezentatív adatbázisokon nyugvó ökonometriai modellekkel végezte el. Az egyes modellek kontroll vizsgálatokkal is ellenőrzésre kerültek, vagy pedig összevetésre kerültek más országok adatbázisán folytatott számításokkal.

A disszertáció új tudományos eredményei a hazai felsőfokú végzettségűek foglalkozási mobilitásának a gazdaságilag mérhető tényezők függvényében történő sajátosságainak feltárásában öltenek testet. Ezek az alábbiak:

- A rendszerváltás utáni időszakban a hazai foglalkozási mobilitás szintje jóval kisebb, mint a más európai országokban tapasztaltak.

- A felsőfokú végzettségűek mobilitási szintje is alacsonyabb, ami szoros kapcsolatban van a hazai felsőfokú képzési rendszer szabályozásával és működésével, nevezetesen a felsőfokú képzésbe jutás bemeneti szabályozásával és a foglalkozás-specifikus ismeretek felsőfokú képzésben betöltött nagy szerepével.

- A hallgatói mobilitás növekedése szorosan összefügg a bemeneti szabályozással, aminek következtében a felsőoktatásba belépők nem biztos, hogy az általuk preferált képzési területekre kerülnek be. Emiatt a későbbiek folyamán nagy valószínűséggel olyan további tanulmányi területeken is tanulnak, amelyek révén az általuk preferált szakmacsoportban is szereznek végzettséget. A modellszámítások azt a hipotézist támasztják alá, hogy a bemeneti szabályozás szignifikánsan növeli a hallgatói mobilitást, és egyúttal tovább növeli az átlagosnál kedvezőtlenebb munkaerő-piaci sikerességet kínáló szakmák iránti keresletet. Ennek következménye a tanulmányi idő meghosszabbodása és a tanulmányi költségek növekedése.

- A tanárok pályaelhagyása kontraszelektív jelleget mutat. Már eleve alacsonyabb felkészültségű hallgatók kerülnek be a tanárképzésbe, majd pedig az alternatív magasabb jövedelem elérhetősége motiválja a főként fiatal és jobb képességű, és/vagy jobb alternatív munkaerő-piaci lehetőségekkel rendelkező tanárokat a pályaelhagyásra. Ezt a szelekciót a közalkalmazotti bértábla és a magánszektorban megfigyelhető bérpályák különbözősége is erősíti.

- Az orvosok pályaelhagyásában a hazai pályaelhagyásnak nagyobb szerepe van, mint a külföldi munkavállalásnak és migrációnak. A pályaelhagyó és pályamódosító orvosok átlagosan 40%-os kereseti előnyhöz jutnak belföldön a piaci szférában. A pályaelhagyás nem függ szignifikánsan az életkortól.

A csak kvantitatív adatokra és modellszámításokra támaszkodó korrekt eredmények mellett a bírálók további, mobilitást befolyásoló tényezők elemzésére hívták fel a figyelmet.